

◆ POVÍDKY ◆ JANBALABÁN

HØST

DÍLO I

POVÍDKY

POVÍDKY

2011

BRNO

JANBALABÁN

HOST

© **Jan Balabán** a dědicové, **2010**

© **Host** — vydavatelství, s. r. o., **2010, 2011**

(elektronické vydání)

Illustrations © **Martin Pecina**, **2010**

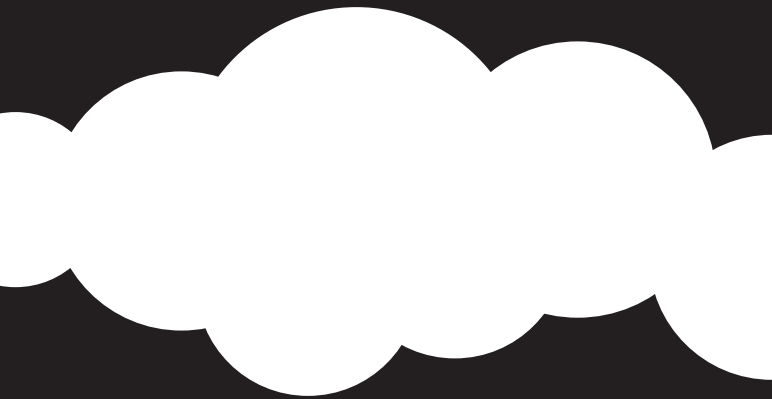
isbn 978-80-7294-537-5 (Formát PDF)

isbn 978-80-7294-538-2 (Formát ePub)

isbn 978-80-7294-539-9 (Formát PDF pro čtečky)

isbn 978-80-7294-540-5 (Formát MobiPocket)

STŘEDOVĚK

I

„Povídej mi o světle,“ řekla Ena a marně se snažila natáhnout jeho ruku nebo nohu, nebo alespoň okraj jeho šatů. Prostor kolem ní byl prázdný, a přesto věděla, že tu někde je. Kamenné stěny jeskyně odrážely šelest dechu a šramot jeho kroků. Nebo jsou to křídla? Letky ostré jako nůž se otírají o kamennou klenbu tam vysoko nahore, kam nikdo nedosáhne, kde nikdy nespočinula ničím dlaní. Vykročila za ním. Její bosá chodidla bezpečně četla důvěrně známé stopy v naplaveném písku. Mohla by tu i běžet, a taky běžela, za tím podivným šelestem, za tím podivným dechem, který ji předcházel stále dál v zákrutech tunelů a slojí.

„Když mi nepodaš ruku ani tvář, alespoň promluv, řekni mi, co je světlo?“

Světlo, byla náhle očarována tím slovem, tím seskupením zvuků, které nedává žádný smysl, a přesto, když je poprvé vyslovil, přeběhlo jí po kůži jako pohlazení. Spala tehdy ve svém výklenku na jemném písku nad řekou a najednou, jakoby ve snu, uslyšela ten zvláštní šelest. Někdo k ní přicházel. Někdo k ní sestupoval z výšky. Napřáhla před sebe ruku, zakroužila nad sebou roztaženými prsty, ale on se jí nedotkl. Byl tam někde, cítila jeho přítomnost.

„Kdo jsi?“ zeptala se. „Jsi tu, anebo jsi jen sen, sen někoho jiného?“

„Jsem tu.“ Jeho hlas na ni dopadal jako větrný písek. Dostala strach. Byl tak blízko, a přece nepoznán. Cítila jeho dech, ale nemohla najít jeho tělo. Mohla s ním mluvit, musel mít tedy ústa. Možná má ústa hebká, jemná ústa políbení, nebo chlupatá, plná ostrých, rvavých zubů jako thornous, možná nemá vůbec ústa, ale zobák ostrý, zahnutý, který se jako rýč zasekne do boku člověka — zobák pyrana. Choulila se ve svém výklenku. Kdyby jen mohla, zahrabala by se do písku. Věděla, že existují tyhle stvůry. Vylézají prý ze vzdálených slují, pouštějí se dolů po řece a zabíjejí lidi, vstupují do lidí a přetvářejí je ve svůj vlastní tvar a pak vraždí ostatní.

Lidem, do kterých vstoupil thornous, narostou po těle chlupy, prsty se změňí v drápy a ústa v zubatou tlamu, ze které vychází hluboké thornousí vrnění. Lidé, do kterých vstoupí pyran, obrostou šupinami a peřím, jejich krk je na omak podobný krku říční želvy, jejich ústa se změňí v zobák a jazyk v nůž, a z toho zobáku vychází pyraní syčení, podobné větru ve skulinách. Prchejte před nimi. Zalezte do děr, do výklenků, ponořte se pod vodu, zahrabte se do písku, jinak vás čeká smrt.

Toto vše si Ena pamatovala ještě z dětství. Nikdy se však s žádným z obou vrahů nesetkala. Několikrát slyšela křik a nárek, rachot kamení, po kterém kdosi vlácel lidské tělo, ale vždycky to byl jen sen někoho jiného. Když se něco takového stalo, lidé, kteří byli spolu, si vždycky říkali prastarou větu: „Není naše, co se nás nedotýká.“

Když se k ní přiblížil poprvé, cítila, že to není cizí sen, že dotyk může kdykoli přijít. Choulila se sama k sobě. Hlavu tiskla ke kolenům, rukama objímala své kotníky. Chtěla být co nejmenší. Chtěla se celého svého těla dotýkat sama, aby se jí nedotkl někdo jiný.

„Jsem tu s tebou,“ řekl ten, kterého si zvykla nazývat Hlasem.

„Thornous?“ zeptala se ustrašeně.

„Ne,“ odpověděl.

„Pyran?“ téměř zakřičela.

„Ne,“ řekl a pokračoval hlasem větrného písku: „Thornousi a pyrani přede mnou utíkají, kňučí a zalézají do svých doupat a chcípají, sotva se na ně podívám.“

„Podívám? Co to je?“ To nikdy neslyšela.

„Pohlédnu na ně, jako se teď dívám na tebe, a oni zemřou, jsou to přízraky tmy.“

„Co to je, podívám, pohlédnu, přízraky tmy, jakou řečí mluvíš, nedotknutelný?“

„Nerozumíš mi, protože neznáš světlo.“ To řekl a odešel. Už se neozvalo nic. Vodopád větrného písku ustal a Ena cítila, že je sama, že už není s ní.

Takto se s ním setkala několikrát. Přiblížil se vždy znenadání a znenadání odešel. Jednou se ho zeptala:

„Jsi člověk?“

„Jsem, ale ne jako ty, vidím tě a ty mě nevidíš.“

Zase tomu nerozuměla. *Vidět* — co to znamená?

Jindy se s ním setkala u řeky. Podle hlasu se jí zdálo, že je na druhé straně. Zeptala se ho:

„Jsi za řekou?“

„Jsem na dohled.“

„Co je to *na dohled*?“

Žádná odpověď.

„Jsi nedotknutelný, ty jsi ten nedotknutelný nade všemi sny?“

„Ne,“ odpověděl. „Nejsem nedotknutelný, jsem nedotýkaný, nepotřebuji se nikoho dotýkat, a přesto jsem s ním.“

„To cítím,“ odpověděla, „a proč já nemohu...“

„Neznáš světlo!“

16 Zase to světlo. Co to je? Je to kouzlo, které boží hranice mezi sny? Je to nějaký neznámý způsob, jak se dotknout člověka za řekou? Kolikrát seděla u řeky, dlaněmi hladila vlny ubíhající vody a všechny její myšlenky zoufale končily prvním zákonem: „Není naše, co se nás nedotýká.“ Nic víc není. Nemůže být. Nebylo. Když rozhazovala rukama kolem sebe, chmatala jen prázdnotu. Když vyplazovala jazyk, chutnala jen prázdň vzduch. Když se vysvlékla donaha a celým povrchem těla poslouchala všechno to, co je kolem, co není její, cítila jen prázdnotu — nic není mého, co se mě nedotýká.

Zoufale se choulila sama k sobě, líbala svá kolena, své nohy a ruce, jako by těmi něžnými doteky mohla zaplnit prázdnotu mrtvého světa kolem. Světa, který lze naplnit jen sny, svými sny. Rostla v ní touha, aby se jí ta prázdňá cizota dotkla, celé najednou, jediným dlouhotrvajícím polibkem, v němž by byla ponořena jako dítě v životě matky. Té touze začala říkat Světlo.

Běžela za ním tak rychle, že se jí stopy jeskynních cest slévaly pod nohama v jeden beztvary proud, jedině od něj může získat Světlo, to Světlo, o kterém nikdo nic neví, o kterém ostatní lidé říkají, že to je jen kus cizího snu, jen nesmyslný dotek, *uťatý prst*. Ena se náhle dohadovala, že tento uťatý prst musí mít někde svou ruku, a tou že je on, který před ní prchá v zákru-tech tunelů a slojí.

Zastavila se, protože cítila, že i on stojí. Někde před ní nebo nad ní. Udělala krok a studená voda jí řekla, že stojí na samém břehu řeky.

„Jsi tu?“ zeptala se.

Je nad řekou, řekla si. Jestli umí létat jako netopýr nebo pyran, pak ho nikdy nedostihnu.

„Ty umíš chodit po vodě?“ zeptala se. „Dotkni se mě,“ zašeptala.

„To není to, co ti pomůže,“ odpověděl a pokračoval: „Dívám se na tebe, objímám tě očima, máš dlouhé tmavé vlasy a bílé čelo, stín na očích a dychtivá ústa.“

„Vůbec ti nerozumím!“ křičela do prázdna a brodila se vodou směrem k němu.

„Co mám na vlasech, že jsou tmavé, co je to tmavý? Co je to bílý? Co jsou to oči? To je žvatlání dětí, to jsou uťaté prsty!“

„Žvatlání dětí? Ano, určitě je to žvatlání dětí, máš pravdu.“

„Ale žvatlání dětí není k ničemu dobré, to se nás netýká.“

„Taky jsi byla kdysi dítětem.“

„Byla, ano, to jsem ještě neznala tvar světa kolem sebe.“

„Ani teď jej neznáš.“

„Jako dítě jsem žvatlala nesmysly — uťaté prsty.“

„Každý prst, i ten uťatý, má někde svou ruku.“

„Ale kde?“

„Ve tmě.“

„To je jen další uťatý prst. Povídej mi o Světle!“

„A světlo, to není uťatý prst?“

„Světlo, to je... já nevím...“ nedokázala pojmenovat ten úplný, nekonečný pocit políbení, který si stvořila ve svých úvahách.

„Jestliže ti mám povídat o světle, musím ti říct, že žiješ ve tmě, v temnotě slepého údolí.“

„To je mi srozumitelné asi jako vrnění thornouse nebo sykot pyrana.“

„Víš, co je tma?“

„Nevím. Já jsem tma? Ty jsi tma! Tma, tma je... Opravestimůra!“

„Co je to Opravestimůra?“ zeptal se Hlas.

„Tma!“ odpověděla Ena a rozplakala se.

„Ano. Je to tak, jak říkáš,“ odpověděl jí. „Konečně jsi to pojmenovala.“

„Nic jsem nepojmenovala,“ křičela na něj a udělala další krok, stála už po pás ve vodě.

„Nazvala jsi to. Od této chvíle je tma Opravestimůra.“

„To nic není!“ křičela a udělala další krok. „Je to vymyšlené slovo!“

„Ne, to je jméno tmy, to je jméno toho, v čem žiješ, v čem vy všichni žijete. Opravestimůra!“ Jeho hlas se děsivě rozléhal a lámal se o skalní stěny.

„Opravestimůra není světlo, je opakem světla, jako je chlad opakem tepla. Rozumíš tomu?“

„Tak trochu, vlastně ne.“ Ena stála už po prsa ve vodě. „My žijeme ve světě, do kterého vstupujeme svými doteky, svým sluchem a hlavně svými sny. Není žádný jiný způsob, jak žít ve světě. Není naše, co se nás nedotýká. A jestliže svět je Opravestimůra, pak tedy žijeme v Opravestimůře, ale to nám nepomáhá. Rozumíš mi?“ Vztáhla obě ruce nad hlavu, ale nebyl tam. „Kde je světlo?“

„Všude,“ zaburácel nad ní vodopád větrného písku. „Všude! Ty stojíš ve světle.“

„Já?“ Ena si uvědomila vodu objímající její tělo. „Nerozumím ti, já ti nerozumím! Já kolem sebe nic necítím, jen vodu a vzduch.“

„Ale cítíš,“ zašeptal Hlas a zdálo se, že je velice blízko, téměř se jí dotýkal. „Cítíš Opravestimůru, když

se choulíš sama k sobě, když hladíš svoje kolena a paže, když se dotýkáš svého břicha, své tváře, všude tam, kde se nedotýkáš, cítíš Opravestimůru, prázdnotu, strach, thornouse, pyrana, smrt.“ Jeho hlas hřměl mezi stěnamí jako padající kamení.

„Ano, teď ti rozumím, to všechno není Světlo.“ Ena náhle pocítila hrozný, svíravý strach, jako by všude kolem ní byly jen nože a nikde žádné stopy, po kterých by mezi nimi mohla projít.

„To je Opravestimůra,“ řekla jakoby pro sebe. To slůvko, které k ní přicházelo jako k malému děvčátku, to slovo bubák, kterým pojmenovávala cizí svět, vzdálený jejímu tělu. Slovo, které nikdy předtím nevyslovila nahlas.

„Neboj se jí,“ zašeptal Hlas. „Už jsi ji pojmenovala, už o ní víš.“

„Už o ní vím, ale nevím jak, nevím nic... o... Světle. Když jsem o ní nevěděla, mohla jsem v ní žít, teď v ní žít nemohu. Je to hrozné! Já teď půjdu a dotknu se tě a získám světlo!“

„Nedělej to,“ hlas nad ní zněl varovně, „stojíš na dně řeky, ještě krok a je tam hlubina, utopíš se.“

„Ne, není tam hlubina, ty nechceš, abych se tě dotkla.“

Vykročila. Jeden krok. Vymrštila ruku daleko před sebe.

„Kde jsi!“ Křičela a tloukla rukama do prázdného vzduchu a do prázdné vody. Nikde žádné stopy. Prázdnota a smrt se dotýká celého jejího těla, ne jako v životě matky, ale jako ve chřtánu Opravestimůry. Tak končí sen, ze kterého zbude jen uťatý prst v cizím snu. Voda ji začala dusit.

„Jsem tu.“

Ena nevěděla, zda ta slova skutečně slyší, nebo zda hoří jen v jejím vědomí. A potom se jí dotkl. Pevným lidským stiskem uchopil její předloktí a zvedl ji. Nesl ji vodou kus zpět, až její třesoucí se nohy narazily na kamenný schod. Ještě kousek a už tu byly stopy na dně, stopy, které vedly ven. V té chvíli ji pustil. Stála opět po prsa ve vodě a hladila si předloktí, na kterém ulpěl dotyk jeho silné lidské ruky.

„Co to je? Co to je?“ ptala se změněným hlasem.

„Světlo,“ odpověděl.

„Jak to, že jsi věděl... jak jsi mohl vědět o té propasti na dně?“

„Viděl jsem ji.“

„To tedy znamená vidět.“ Pomalu vystupovala z vody. „Ale já nevidím, ani propast, ani tebe, co vidím?“

„Vidíš Opravestimůru?“

„Ano, vidím Opravestimůru takovou, jaká je, její tvar.“

„A jak to děláš, že ji vidíš?“

„Dívám se na ni.“ A tu se Ena chytla za ústa, jakou řečí to vlastně mluví, najednou poznala, že vidí.

„Ale jak se dostanu ven? Jak se dostanu ke Světlu?“ Znovu se dotkla svého předloktí. „Všechny stopy, které znám, začínají a končí v Opravestimůře.“

„Dělej to jako já,“ odpověděl jí Hlas. „Chod' tam, kde nejsou žádné stopy.“

Ena zůstala bezradně stát, cítila, že on už tam není, že je sama. Opravestimůra ji oddělovala ode všech věcí, které teď byly její, i když se jí nedotýkaly. Ona jen věděla, že je nevidí.

Vypadl jsem z vlaku, a tak tu sedím. Nakonec jsem si našel i práci. Ne, nepracuju v obchodním domě, žádné tu nejsou. Paní Gavlásková to v místním konzumu zastane sama, jen občas jí pomáhá debilní Kaločův Jarek. Nepracuju ani na pile, žádné tu nejsou. Tady kolem rybníků rostou jen vrby, topoly a olše a ty se nehodí ani na otop. Kdepak pila, chlapi v oranžových montérkách, vůně čerstvého dřeva a benzínu. Naše stromy drží svými kořeny staré hráze a ty zas drží nehnuté stojaté vody našich nehlubokých rybníků. Prostě tady dělám. Vlastně vůbec nic. Chodím kolem rybníků ještě s pojebným, někdy taky sám. Vlastně, někdy děláme, tuhle jsme spravovali ještě s pojebným stavidlo a to byla fuška. Někdy to dělám taky sám, už jsem se to naučil. Od té doby, co jsem vypadl z vlaku, už uběhlo pár let. Pojebný říkal, že jsem zaměstnancem Vodních děl, a taky že jo. Nikdy jsem tomu nerozuměl, ale teď znám ty naše vodní díla perfektně. Rybníků je šest, jsou skoro stejný, jeden se dá přepustit do druhého, a ještě jsou tu kanály a je to hrozně složitý.

Sedím na betonové lávce, kdysi jsme ji tu s pojebným stavěli. Napsali jsme tam dolů letopočet klacíkem do mokrého betonu, ten tam bude na věky věků — 1987 —, to už je let, ale jména jsme tam nepsali, jak se říká tady u nás: Jména hloupých na všech sloupích.

Sedím tu a svačím chleba s tlačenkou, támhle skočila do vody ondatra, taková krysa, ale kožich má pěkněj, no, mrcha, ještě aby ji to tak vcuclo do čerpačky, to by nám chybělo, už slyším pojebnýho, jak nadává a tahá tu mrtvolu z ucpanýho česla. Musíme tu s pojebným dělat všechno sami. Ty naše Vodní díla! Ondatra zmizela kdesi pod břehem, asi tam má noru, potvora. Vy-táhnu z kabely flašku režné, u nás se pije hlavně režná, no a taky ještě desítka, ta se ale pije vzadu u Gavlásků ve kšeftě. To se sedí na bednách, takovej je tam vzadu upravenej plac, a tam se pije desítka z flašek. U nás se pije pivo z flašky. Já jsem kdysi píval pivo jenom ze skle-nic, já jsem kdysi pil všelijaký drinky v podnicích. Teď se napiju režné, režná je dobrá, piju jí hodně. U nás se vůbec hodně pije, není moc co na práci.

Chlapi se scházejí někdy na odstavné, tam u řep-ného pole, co jsou starý vagóny odstavený, rezavý, úplně zničený, zarostlý lebedou a lopuchama, tam se chlapi scházejí a paří tam v těch prázdných vagónech. U nás se hodně paří všude, není moc co na práci, a tam se paří dobře, je to ukrytý, tam nepřijdou četníci a paří se tam se ženskýma. Tam může mít každý pro sebe celý kupé. U nás se ale moc nebouchá, není na to chuť, nebo co. Chuť je na pití, na režnou nebo desítku nebo obojí, ale to je prasečina, to já nedělám... ale no, taky to někdy dělám, ale pak mě bolí hlava a ráno se mi chce brečet, mám kocovinu. U nás máme často kocovinu, to je od pití. Když mám kocovinu, tak si vždycky vzpomenu, jak jsem vypad z vlaku, jak jsem se kutálel ze svahu, vždycky pak řeknu pojebnýmu, že já jsem moh klidně pracovat třeba v obchodním domě nebo na pile nebo v akademii, a on, pojebný, mi řekne, že jsem debilní. Tady u nás je hodně debilních lidí, to je, když se chlastá a bouchá, a pak,

abych pojebnýho naštvál, nakreslím klacíkem do písku takový jakoby čínský znak.

Já jsem se kdysi zajímal o Čínu a chtěl jsem se naučit japonsky nebo čínsky nebo jak. Já tedy nakreslím znak a on neví, co to znamená, protože on se zajímá jenom o Vodní díla, o režnou a o desítku a taky o bouchání se ženskýma, o to se tu zajímáme všichni, co máme dělat. A tak pojebný vždycky ten můj jakoby čínský znak smaže botou a jdeme na občůzku a mě bolí hlava a chce se mi brečet. Tady u nás se chce lidem často brečet, to je kocovina a ta je z chlastu. Jenom já ji mám z toho, že jsem vypad z vlaku a spad jsem zrovna sem a už jsem tu navždycky zůstal, a teď jsem tak zhoblovaný, že si zaboža nemůžu vzpomenout, kam ten vlak vlastně jel. Asi do prdele, pojebný říká, že všechny vlaky jedou do prdele. Vždycky když po trati nad rybníkem nějaký prosviští, pojebný si odplivne a řekne: Už je v prdeli.

Pojebný nemá vlaky rád a já je nenávidím, protože nebýt vlaku, tak bych tady nesmrđěl, ale říkají, že bych smrděl někde jinde a tady jsou aspoň Vodní díla a režná a desítku a občas bouchání se ženskýma na odstavné, a tam, náhodou, mají některý sedadla docela zachovalý čalounění, ani z nich nečumí péra, to je pak přepychový. Už jsem přemýšlel o tom, že bych si nějaký to sedadlo odšrouboval a odnesl do boudy, kde bydlíme. To by pojebný koukal, pěkně starožitný čalouněný křeslo a on s těma svýma věčnými rybíma měchýřema a vnitřnostma vyvrhnutýma z kachen, který krademe z farmy. U nás se krade hodně, člověk musí někdy kromě pití taky něco sníst, no, a na oboje nám prachy jaksi nezbývají, jak by taky mohly.

Koukám, že jsem se tady na mostku pěkně namažal. U nás se kdekdo namaže kdekoliv, co taky, vždyť

i tak je to všechno jedno. No co, jsem vožralej, co se dá dělat, nikdy se nedá nic dělat. Co teda, pokusím se vstát a spadnu do kanálu a vcucne mě to do čerpačky, už slyším pojebnýho, jak nadává a cupuje mě z ucpanýho česla. Radši zůstanu pěkně sedět a budu se věnovat tomu, co zbylo ve flašce, anebo, když už jsem tak namazanej, moh bych si vymyslet třeba něco veselýho jako... že je tu hrozný hluk, rachot, a vítr jak blázen, vlnobití na rybníkách, vyplašený kačeny startujou z rákosí, panečku, to se sem řítí expresní rychlík, prima lokomotiva, starej dýzlák, to byly halt stroje. Ale co to, co to vidím, co to dělá ten semafor, vždyť on se spouští, je to možný, já myslel, že všechny vlaky jen pouští dál, že už je natrvalo zarezlej nahoře. Ten vlak zastavuje, do prdele, starej dýzlák, a on tu stojí, jako by se nechumelilo, fakt, lidi otvírají okna, koukají ven, no jo panstvo, co se to děje, že nejedeme do prdele, jak máme? To snad není možný, někteří dokonce lezou ven, na cigáro, beztak mají filtrovaný, svině, já jsem filtrovanou neviděl, no, od té doby, co jsem vypad...

Hrabu se na nohy, ale nějak mi to nejde, kdyby mi tak pojebný pomohl, no co, jsem ožralej a násep je vysokej, hergot, to je vejška, musím se tam vydrápat! Á, co je to za hvizd? Starej dýzlák, sakra, semafor jde nahoru a je to pryč, už jsou pryč, nahoře na kolejích je úplně prázdno, ještě že jsem tam nelez.

To jsem si teda vymyslel pěknou věc a flaška prázdná, kdyby tak ta ondatra vylezla z vody, moh bych ji po ní hodit. Radši si nakreslím svůj starý čínský znak, tomu aspoň nikdo nerozumí.

Talíř s večeří by se na stole vedle klíčů opatřených hliníkovými kroužky, kousků toaletního papíru a misky s drobnými vyjímal vskutku kuriózně, kdyby jí to už dávno nepřišlo jako ta nejsamozřejmější věc na světě. To tak, celý den sedět u hajzlu, a ani tu večeřu, to by se na to mohla... A tu se zarazila. Koupala právě hranolek nabodnutý na vidličce v louži tatarské omáčky, když jí přišla na mysl vzpomínka zasutá v paměti tak hluboko jako mladé ztepilé děvče v jejím nehezky rozkynutém těle. Jen knoflíky silonové rozpínací zástěry držely ještě pohromadě to, co se hrozilo roztéct v amorfním zoufalství po celém tom spoře osvětleném koridoru, kudy se chodilo k toaletám.

A tu se začíná příběh, který nikdy nepoznal světlo světa, snad jen žárovku v zaprášené kouli, snad jen výmysly těch druhých, kteří se domnívali, že ona vůbec nemyslí.

Zalíbil se jí chlap. Dlouho si to nemohla připustit, ani tehdy, když už z toho měla legraci celá hotelová restaurace. Ani tehdy, když pod vymyšlenými záminkami opouštěla svůj stůl a službu a vcházela do lokálu a skrze zástěnu umělých dyfmbachií hleděla jakoby nic ke stolu, kde právě seděl. Vždycky s těmi svými přáteli a s holkami hubenými a protivnými, kterým nikdy nepomněla připomenout, že tady se za toaletu platí, a ne

padesátník, ale celá koruna, i kdybys šla třeba desetkrát ze večer, ty, ty rajdo jedna.

Od těch dob, co hotel koupil soukromník, měla na vybranou, buď vypadnout a jít poklízet někam jinam, anebo si na sebe vydělat. To je zákon trhu. Tobě se to řekne, tobě tady kdejakej ksicht hned nepovídá, že už snad zaplatil dost za předražený pivo, a ne tak ještě za to, že ho jde vychcat do hajzlu.

26

Smažený sýr vychladl a ztuhl jako podrážka. To je život. Ale on tam někde je, ten kluk. Ani to nedojedla. Sebrala talíř a příbor a šla s tím do kuchyně. A rovnou kolem jeho stolu. Je to vysoký mužský, žádná vazba, spíš hubený, delší vlasy, takový milý. Ale ti jeho kamarádi, to jsou normální opilci a nadělají se sebou. Jeden jí tuhle řekl, že byl v Paříži, oni si teď taky jezďej, kam se jim zamane, a prý ani tam v tom kapitalismu se v restauraci za toaletu neplatí. Ale ona mu to dala. Řekla mu: „Nic mi neříkejte o Paříži, já jsem vyšla ze zvláštní školy.“ A byl klid. A nebyla to pravda. To její sestra vyšla, ona nikdy, ona přece začala chodit na gympl.

A tu pokračují chechtavé výmysly potouchlých chlapců a těch jejich ženských, kteří mluví o jakém si umění, a přitom neumějí přiznat jednomu člověku právo na vlastní příběh, na příběh, který neznají. Nesnou pomyslení, že o něčem nevědí. Tak jako jeden doktor přírodních věd, který sedí celou noc na balkóně u flašky čehokoli a trápí se tím, že existuje něco, o čem on neví. Někde ve vesmíru, někde tady v placaté buňce kůže, která se mu odlupuje z prstu, když si škrábe záděry až do krve. A všichni tak dopadnete, až vám vyschnou ty vaše kecy a romány, které si vymýšlíte o ženské, která sedí u záchodu a o které nevíte nic!

Prostě ses jí, Michale, líbil. Pouštěla tě bez placení a na nás ostatní byla jako pes. Zdálo se nám, že utratíme víc za hajzl než za pivo. Tobě lhala, že jsi platil pětikorunou a že už máš předplaceno na celý večer. Říkala ti kluku šikovný a šmírovala v jednom kuse kolem našeho stolu.

Já jsem přece taky byla vzdělaná a je mi teprve pět-
ačtyřicet, i když asi vypadám starší po všem tom chlastu. Když jsem ten gympl nedodělala taky kvůli takovému šikovnému chlapovi. I o děcko jsem potom přišla. A tady to všechno začalo, v tomhle hotelu. V tomhle zapadáku na Stodolní ulici, kam chodí chrápat polští trhovci a holky, co se prý brzo vdají do Německa, jenomže ten jejich zrovna ztratil pas. To je ten Memory motel. Tady si mě vodil na pokoj s prošlapaným červeným kobercem a kouřili jsme cigarety se zlatými prstýnky a pili šampaňské.

Takový kýč, Michale, člověk přisoudí vždycky jen někomu jinému. To se nám nestává.

Proto jsem se tu vrátila po letech, a ne zas tak po mnoha, jako hajzlbába.

Chápeš to, že větší pravdu má ten doktor, který si škrábe záděry a přemýšlí o tom, jak by ze čtverce mohl být kruh.

A nemohla jsem se dočkat, až ten můj zase půjde a bude hledat v peněžence korunu a já ho pošlu klidně dál, že jako zaplatí potom, a potom jsem po něm taky nic nechtěla. A on to věděl, i když dělal, že zapomněl. Měl to ode mě. Voda v trubkách a v pisoárech hučela a mě nikdy nezajímali ti chlapi, kteří u nich stojí, i když uklízet jsem to po těch prasatech musela. A teď tam zase stojí ten můj s rozepnutým poklopem. Jak asi vypadá.

A tu se romance napájí krutostí, se kterou bys chtěl žebrákovi položit peníz do dlaně a vzápětí jej

nakopnout do zadnice, až by mu ten peníz z dlaně vypadl. A potom bys třeba i klekl na kolena a pomohl mu jej najít v tom hnoji, ve kterém žije. On, ty ještě ne.

Když tam byl sám, občas jsem jakoby náhodou zašla až ke dveřím na pány, které zůstávaly často otevřené. Jen abych ho viděla, abych viděla, že je jiný než ti ostatní uchcaní pivaři. Jako tehdy na gymnáziu. Já mám pro milé vlasaté chlapy slabost. A všude tam proudí jen moč a voda, která tu moč splachuje. Když tam byl on, ten šikovný chlapík, skoro jako ten, co mi v tomhle hotelu na pokoji hrával na kytaru Memory motel, znělo mi to jako Niagarské vodopády, od kterých mi poslal pohlednici, potom co vzal v sedmdesátém sedmém kopce. A mně se chce brečet a je mi tak krásně. Jenom se bojím, že si najdou jinou hospodu. Všechno tu upadá, pivo není dobrý, sýr jako podrážka, obsluha už skoro nevychází na plac. Jde to dolů vodou jako ty Niagarské vodopády, ve kterých bych se nejraději utopila. Jenže, utop se v pohlednici, bábo střelená...

A tak jsme tam přestali chodit. To místo už vážně nestálo za nic. Ona už tam taky nedělá. Potkal jsem ji tuhle na zastávce trolejbusu. Vedla za ruku nějaký dítě. Asi to byla její vnučka nebo dcera.

Ty, a ten doktor, co po nocích trpí tím, že nezná věci, o kterých neví, ten vážně existuje. Ano, znám ho už dlouho. Možná bychom se k němu měli, Michale, připojit. Už nám ta Niagára nějak vysychá.

Nebylo to vůbec přátelské stvoření. To jen Jan a Marie lhali svým známým a návštěvám, že „tohle je náš miláček hodnej, drahoušek Tom“. Drahoušek Tom dokázal ležet celé hodiny stočený na křesle, mhouřit oči do světla a naslouchat Janově urputné hře na klavír. Vibrace patetických a hrdých tónů Chopinových klavírních kompozic procházely uvolněným tělem spící šelmy jako vítr korunou stromu. Tom spal a pod jeho černým kožichem spaly i jeho černé choutky.

„A poslouchá mě snad jenom ten kocour,“ povzdechne si Jan, když obrací list a znova se noří do noci temné bolesti, do noci bílých křídel bijících o zavřená nebesa. Opět se mu zjevuje Marie v bílých šatech. Jeho, jeho, jeho Marie! Polož si mne na srdce... Spoj svůj život s mým... Okouzlení. Vír světla. V stříbrném dešti tónů jej opět zaplavuje nekonečná něha pro jeho malou holčičku, tak křehkou a zranitelnou.

Jan se propadá do tmy vypleněných katedrál, do tmy vyprahlé a pusté jak po chrlení krve. Záblesky zlata, které tu a tam zbylo na oloupených oltářích. Drobné pěsti mu opět tlučou do tváře. Marně, marně! Pro nás dva už není naděje, jen stáří, stáří... Zavěšen v tom pocitu jako srdce ve zvonu Jan bije do kláves a bledý, hrdý, kostěný Chopinův profil vychází jako měsíc nad sežehlou krajinou jeho života. Při posledním akordu

zadrnčí skla v knihovně. Janova brada spočine na hrudi, oči jsou zavřené. Tom zasekne drápy do potahu křesla, celý se nahrbí, jako by chtěl skočit, a jeho zdánlivě ne-tečné oči sledují zhroucenou postavu na klavírní stolič-ce pohledem číhajícího lovce.

Vejde Marie. Na podnose přináší konvici slabého čaje, dva šálky, cukřenku, citron a sušenky. Jan ještě stále setrvává ve své koncertní pozici, zatímco Tom už zase žoviálně přede. Marie položí podnos na stůl.

„Trochu čaje, vy kluci moji.“

Vysoká padesátiletá dívka s pevnými ňadry a vlas-y jako len. Celý život byla krásná, celý ten čas hluboký jako pohled do vzácného zrcadla. Vždy kolem sebe ráda viděla modré květy hortenzií, vždy ráda naslouchala hudbě. Nikdy nikomu nedovolila a nedovolí...

„Jendo, uvařila jsem ti trochu čaje.“

...aby v její přítomnosti přestal být roztomilý. Aby se tak o ni otřel hrubým slovem nebo zpocenou rukou.

„Čaj!“

Jan se zvedl od klavíru. Šel tak nějak divně, jako by mu něco bránilo. Ano, už to viděla, kalhoty se mu vpředu napínaly, jako by, jako by mu stál. Znechuceně pohlédla stranou. Nepřítomně hladila Toma po hlavě a s nevolí sledovala svého manžela, jak si sedá do křesla a nešikovně si přehazuje nohu přes nohu.

Jako malá holčička jednou zahlédla svého tatínka pootevřenými dveřmi do ložnice. Z podolku košile mu vyčnívalo něco tmavého a dlouhého jako obušek. „A takovýhle pendreky cpou muži do žen,“ vysvětlovala jí Adriana, když se spolu schovávaly v hedvábí šatů a spodniček v matčině šatně. Adri vykrvácela při porodu. Zradila. Jistě to bylo od toho. Ani na pohřeb jí Marie

nemohla jet. V rakvi byla určitě krev, která ještě pořád vytéká z té hrozné rány, z té zrady.

„Vid', Tomíku.“ Tom vrněl jako spokojená pícka. Marie ho pěstěnou rukou hladí pod bradou a pokolikáté za těch třicet let si říká, jaké štěstí, že se zamilovala do tak tolerantního a jemného muže, jako je Jan. Občas je, pravda, nevkusný, ale to už je ta jejich nátura. Jenda, jediný muž, se kterým může žít, který ji chápe, který se ji naučil mít rád.

„Sušenku?“ Přisune skleněnou miskou o několik centimetrů blíže k jeho koleni.

„Rád,“ odpoví Jan bezmyšlenkovitě a vsune kulatou oplatku do vyprahlých úst.

Marie pohladí Toma pod bradou, hladí ho na břicho, probírá jemné, dlouhé, černé chlupy, jak je hebký, jak je milý a teplý. Něžný dotyk jako by ji uspával... Aú! Hrozná bolest jí projela rukou až k rameni.

„Tome! Jendo!“ Po hřbetu její ruky se táhnou tři červené šrámy po kočičích drápech. Tom sebou mrskne a zmizí jako stín. Jan k ní spěchá s kapesníkem, ruce se mu třesou, když jí z ruky stírá krev, a nemůže, nemůže to zavázat. Bledou, potřísněnou Marii zaplavuje temnota.

Uprostřed noci se Jan probudí. Mokrý sen. Povzdechne si tak zhluboka, jako by se snad už neměl nikdy více nadechnout. A přesto je dílem rád, že se mu takovéto věci ještě přiházejí. Jaká ohavnost? Charlie Chaplin plodil děti do osmdesáti let, a on, Jan? On je ten šašek. On by měl chodit s hůlčičkou a s buřinkou v nemožně plandavých kalhotách. On je ten pierot, který třicet let dobývá svou ženu. Svou paní. Vlasy jako len a pevná ňadra. Kdyby je měla ze sádry, vůbec by na to nepřišel.

Co já mohu, co já?!? Nikdy neprorazit, nikdy nevyrazit. Jak taky jinak. Já bych vás chtěl vidět, všechny, jak

byste hráli. Vy frajeři, vy kurevníci, vy vypráskaní maestrové! Umíte taky něco jinýho? Myslíte taky někdy na něco jinýho? Bože, jsem já vůbec ještě člověk? Marie, poškrábaná, poškozená Marie, čím to tu žijeme? Třicet let!

Mladý, zpocení v polní uniformě stál Jan u pultu v kantýně a upřeně hleděl na tu holku. Ve tmě za oknem vrčely motory nákladních aut čekajících na mužstvo, ale rozkaz nasednout ještě nepřišel. Bigoši pijí kořalku. Poručík občas nahlédne dovnitř a zase beze slova zmizí. Ještě je klid a ještě pár minut bude.

Jan se na ni dívá celý večer. Oči se jí lesknou v přímé černých vlasů, které si každou chvíli poopraví drobnými bílými prsty. Úzká sukne se jí přes boky napíná a světlá halenka dává víc než tušit plnou černou podprsenku. Kantýnou proběhne další vlna nervozity, ale poručík opět zmizí beze slova. Jan se odlepí od pultu.

„Já jsem Gita, Milane,“ představí se mu ta ženská a Jan ji políbí na ústa. Jaké to asi je, mít jazyk v ústech ženy?

„Blázníš, tady?“

„Blázním.“

Gita musí zaklonit hlavu, aby jí nezlomil vaz. Jaké to asi je, dotknout se ženských prsů.

„Prosím tě! Tady?“

„Tady!“ Gita se pod ním svíjí jako had. Ostatní bigoši se smějí, chechtají se a řvou. Jan s Gitou se válejí po podlaze lepkavé pivem a špínou a trhají ze sebe šaty. Polepení tím svinstvem olizují svá těla. A pořád do ní, do ní. Gitiny nohy kopou do vzduchu a její křik se rozlévá jako proud krve. Jan sebou zmítá na kotnících spoutaný polními kalhotami zašněrovanými do vysokých bot. A najednou zazní píšťalka. Všechny uniformy běží jedním směrem. Křik, nadávky, zbraně a zásobníky

plechově cvakají. Gita, ještě stále zuby zaťaté, doslova ho do sebe saje. Zmítá se jako loď na laně. Píšťalka ječí. Nasedat! Nasedat! Jan ji musí ze sebe setřást, vyprostit se z ní. Zůstane ležet na zemi vzepjatá a nedodělaná a on ještě s holou zadnicí, ale už se samopalem přes rameno se drápe na korbu nákladáku.

Kdyby to aspoň byla pravda. Flanelové pyžamo je mokré a slizké, jako by jím někdo vytřel podlahu v kantýně ze snu. Přesto je Jan dílem rád, že se mu takové věci ještě přiházejí.

Marie se v noci probudí. Někde tu naříká dítě. Ten nářek je hrozný. Někdo tam dole pod oknem snad doslova týrá nemluvně. To přece není možné. To je přece hrozné! Vyklouzne z postele. Jan spí. Nějak divně se vrtí, asi se mu něco zdá. Auuuúúú. Hrůza. Marie běží k oknu. Nikde nic. A přece, tamhle na střeše garáže. Ale to je... To je náš Tom. Marie chce otevřít okno a zakřičet, ale tu ji zabolí rána na ruce a zůstane stát. Doširoka otevřenýma očima sleduje svého miláčka Toma a nějakou mourovatou kočku. Obcházejí se v kruzích a křičí jako týrané děti. Ona to vždycky věděla, že je to špatnost, že to musí bolet.

Marie se zamyká na záchodě. Jak hrozný je svět! Všude z něj trčí ty... Pláče a myslí na Adri, která z toho vykvrácela, myslí na svoji maminku, Bože, co ta musela vytrpět, myslí na Jana, jak šel dnes od klavíru. Myslí na sebe a pláče nad sebou. Co když dostane rakovinu a bude muset jít k ženskému lékaři a tam na ni budou šahat a poznají... Ach, Bože můj, ty všechno vidíš, shlédni na svou služebnici Marii. Bože, zůstaň se mnou, zachraň mě před rakovinou, zachraň mě před nimi přede všemi.

Ať tiskla dlaně k uším sebevíc, stále k ní doléhal křik šelem pářících se na střeše garáže. Bože můj,

zachraň před psí tlamou to nejcennější, co mám. Před rohy jednorožců... Otočila klíčem a vyšla ze záchodu. Aáúúúúúú, ruúúúááá, ječely kočky na střeše a z ložnice přicházel Jan, pyžamové kalhoty vpředu celé zmáčené.

„Jendo, proboha, podívej se na sebe! Jak jsi odporný, ty i ten kocour! Já už to nebudu trpět, rozumíš, už nebudu trpět!“

„Rozumím,“ odpověděl Jan a zmizel v koupelně.

34 Když se Marie druhého dne probudila, Janova postel už byla prázdná. Oblékla si župan, upravila se před zrcadlem a pak vyšla do salónu. Na stole nebyla připravena káva, klavír byl zavřený, noty schovány. Byt byl tichý a klidný, ničím nebylo hnuto. Opatrně otevřela dveře Janovy pracovny. Na jeho stole ležela otevřená kniha. Sklonila se nad ní a přečetla si podtržený řádek: „Jak jsi krásná, přítelkyně má...“ Přečetla ten řádek nahlas a představovala si, jak by jej přečetl on, jediný muž na světě, který jí rozuměl.

Za dveřmi se ozvalo známé zaškrábání.

„No pojd', Tome. No pojd', ty uličníku. Panička ti dá mlíčko.“ Postavila misku s mlékem hned za kuchyňské dveře, a jakmile k ní Tom přiběhl, zavřela za ním. Potom zvedla telefon a zavolala pana Vágnera z přízemí. V předsíni mu vysvětlila co a jak. Pan Vágner přijal potřebný obnos a pak rázně vstoupil do kuchyně, popadl Toma za kůži na hřbetě, nacpal ho do tašky a zapnul zip.

Potom si Marie oblékla nádherné šaty z černého barchetu, na talíř gramofonu položila Janovu zamilovanou desku Chopinových klavírních koncertů, přistoupila k zrcadlu a poopravila si vodopád vlasů plavých jako len. Usedla do křesla a rozplakala se zoufale a hořce jako žena, když je sama.

Rezavý lesík za autobusovým nádražím je plný papírků a hoven. Kolem navěky uzamčených dveří označených symboly sukni a kalhot sem chodívaly na stranu celé generace cestujících. A protože čas vlastně neexistuje, serou tam podnes, oni i budoucí.

A zatímco se tak děje, někde tu řve děcko. Bečí jako malý Němec, jako by snad ani neumělo česky. Ohlížel se po něm do všech stran, neboť věděl, že je jeho, i když ho nikdy nechtěl. Šlápl na něco, noha mu ujela. A když konečně zahlédl dětskou hlavičku svítící jako hlávka bílého zelí mezi rezavými smrkovými větévkami, ujela mu i druhá noha a on nezadržitelně sjížděl mazlavým korytem do páchnoucího dolíku na dně lesa.

Bééé, bééé, bé, ééé... ozývalo se nahoře. Škoda, škoda stokrát kletá, nebýt toho uklouznutí, jistě bych tě i česky naučil, ty nikdy nedojčený dojči. Takto však zřejmě skončím...

Neskončil. Zachytil se v jakémsi křoví na svahu. Kameny, které svým pádem strhl, teď žbluňkaly do žumpoidního potoka a on se ze všech sil držel chabých bezových kmínků a kopal nohama ve vzduchu. Po chvíli se přece jen vytáhl nahoru, tam, kde se mezi keři černal povědomý otvor. Nevěda co jiného počít, vlezl do něj.

Bečení dítěte sem nedoléhalo. Buď se už uklidnilo, nebo naříká někde na druhém konci lesíka. Postupoval

hloub a hloub do nitra kopce. Tma a vlhko. Jeskyně se rozšiřovala směrem dovnitř. Postupně tma jako by růžověla. Bůhvíodkud se tu bralo světlo. Za každým zákrutem prohřáté chodby bylo toho světla víc, až se nakonec chodba rozšířila v síň a tam uviděl, co nehledal. Překvapený a zmazaný bůhví čím, raději nevycházel ze stínu a jenom se díval.

36

Byla tu celá jeho rodinka, až na tu zavrženou hlávku zelí bečící venku. Blažena, jaká je z ní najednou máma. Jako by se celá trochu zvětšila. Fialový pléd má rozhalený i bílou košili pod ním. Veliká prsa a u nich maličká hlavinka dítěte. Nad klíčními kostmi se zvedá útlá volavčí šíje. Je to vůbec ona? Kojí, jako by hrála na nějaký nástroj. Starší chlapec v gázovém prádle k ní přiléhá jako barokní kupido s roztomile hloupoučkým úsměvem, a ten, ten prostřední, ten lump, ten vybijokno, ten vejškrabek, leží ve dřevěné postýlce, zašroubovaný jako špalík v ponku, a vesele se šklíbí opičími rty.

Tak tady jste. Tady jste se mi schovali a je vám dobře, že? Jak neskonale útulno, jak dokonale růžovo a zlato, říkal si ve svém páchnoucím stínu, i ten zašroubovaný lumpík, ten syn tisíce otců, se šklíbí docela spokojeně. Ale stačí jediný krok, jediný pohyb směrem k Blaženě (jak je možné, že je tak velká, tak plná, tak oblá, tak a tak a tak...) a ona snad pro samou lásku upustí dítě a vše se zvrhne v ten moment. Jeskyně se převrátí a rodinka, i s ním, bude vyšplouchnuta jako nočník do jezírka na dně lesa.

Jak se tu ale beze mě obejdou? Škoda stokrát kletá, aspoň je všechny mohl naučit německy. Ja, jawohl, i tebe, kupido, i tebe, vybijokno, a Blažena, ta by přitom taky leccos pochytila.

Naposledy obhlédl místnost: Blažena slastně odpočívala po kojení přihýbajíc si z láhve s mlékem, vejškrabek se pochechtával zašroubovaný v postýlce, kojeneček říhal a kupido rozsvěcel svíčku ve výklenku ve zdi. Plamének tenký jako lodyha se rozhořel do šířky a hle: Tady je otec. Namalovaný uhlem na zeď, takový dobrotivý výraz má, jako by právě vcházel do dveří s dobrou zprávou na rtech...

Když uviděl svůj mistrně vyvedený kontrfekt, dal se na ústup a za chvíli už zadkem rozhrnoval bezové keře v ústí jeskyně. Pláč i lítost ho opustily. Vzpomněl si na tu bílou hlávku zelí, na toho malého, kterého už konečně někdo musí naučit česky, jak se tu jinak vůbec vyzná... kdepak se zas ztratil, kdepak se mi vykutálel z aktovky. Hej, hej! Wer bist du?! Křičel a drápal se vzhůru posraným svahem.

Mrazivý mořský vítr se prohání nad obrovským vyasfaltovaným placem. Dva červené autobusy jsou titěrné a jakoby postavené ze stavebnice. Moře je skryto za betonovou hrází, za níž vyčnívají obludná tykadla přístavních mechanismů. A nikde žádný Jutský poloostrov. Žádná Kodaň plná milých lidí a vkusného porna. Jen šedé nebe a asfaltová pláň. Tak jsme tu. Tloušťící a hubeňouři. V batozích máme poznámkové bloky, knihy a své práce přeložené do angličtiny. Bude to vůbec někdo číst, ptal jsem se sám sebe, když jsem ještě na Moravě vázal do složky svůj ambiciózní kompilát o fasádách historicistních budov. Co mi asi Dánové řeknou na mé chytré postřehy o fašistoidních antických postavách a kašírovaných hradech. Neřeknou mi nic. Vůbec se s námi nebudou bavit. Teď to vidím zcela jasně, jako tu zeď, za kterou se skrylo placaté moře a konzervovaný křik racků.

Přichází důstojník v černé bundě s límcem z umělé kožešiny. Mluví na nás nesrozumitelným jazykem. Jeho obličej se skládá jen z kouřových brýlí, kníru a bílých zubů s výraznými mezerami. Jako by nám oznamoval, že Dánsko neexistuje. Což jsem si ostatně vždycky tak trochu myslel. Povídá snad něco o válce a o bordelu v evropských společenstvích. Vítr mu trhá už beztak úsečná slova od úst a nám nezbývá než se podřídít gestu jeho ruky obuté do kožené rukavice.

Je to dlouhá a směšná štrapáce od legračních autobusů přes celý ten nekonečný plac s kufry a batohy plnými studijních propriet. Tunely imigračního úřadu jsou vystlány černou gumou a nikde nikdo. Opuštěné přepážky, zastavené hodiny. Monitory počítačů zakryté plastikovými kryty. Služební boty důstojníka rázně vrzají na vroubkované gumě. V obrovské hale ani živáčka. Jen nazelenalé světlo dánského soumraku. Skleněné dveře se samy otevřou, projdeme, a tu nás několik policistů opatrně naloží do vozidla, které ze všeho nejvíce připomíná školní autobus. A jedeme. Silnice je zahlobena pod úroveň okolní krajiny, takže vidíme jen šikmé svahy porostlé promrzlou trávou a bezlistými keři. Najednou odbočka. Závora jde nahoru. Útulný kasárenský dvorek. V přízemí baráku svítí dvě okna kantýny. Z pootevřených dveří se valí oblaka páry. Můžeme dovnitř. Konečně trochu světla. U vysokých pultů postávají dánští kluci ve vojenských kalhotách a zpocených nátělnících. Máme studijní grant na akademii na dva měsíce, a místo toho nás odvezli sem. Dánští skinheadi se dobrotivě smějí a ujišťují nás, že ty dva měsíce strávíme tady a nikde jinde. Tak už to v Dánsku chodí, a žádná univerzita nebo akademie neexistuje. Je válka a bordel v evropských společenstvích.

„A nahoru!“ zavelí kdosi. „Všichni k výtahu!“ Zastavím se ještě rychle u kantýnského pultu, chtěl bych... nic než pivo a rum a barevné drahé tyčinky tu stejně nemají. „Chtěl bych,“ říkám, a pak se zarazím...

„Já vím, že bys chtěl,“ odpoví mi kantýnská. Holka sotva sedmnáctiletá, čert jí kouká z očí. Má velkou pusku a vlasy odbarvené na dánský blond. Někoho mi připomíná. Pod bílou halenou nemá nic než špičatá

prsa a najednou mě drapne za předloktí a syčí: „Počkej, není kam spěchat.“

Počkám tedy, zatímco jsou ostatní tlouštíci a hu-beňouři z naší skupiny nakládáni do výtahu. Holka mi dává pivo a tyčinku corny. Rychle to všechno jím a piju, a je mi dobře, jako kdysi dávno za socialismu. Přidrží mě stále za ruku a povídá něco o tom, že se snad známe z jiného města nebo světa. Nerozumím jí dobře. Mluví hrozně anglicky.

Všichni Češi a Moravané jsou již naloženi do vý-tahu a já tu jako zázrakem stojím u pultu s kantýnskou v oblacích páry.

„Jmenuju se Ulrika, ale můžeš mi říkat jen Rika, just Rica, you understand.“

„A já se jmenuju...“

„Já tě znám!“ přeruší mě Rika důrazně a zaryje mi své nepořádně nalakované nehty do zápěstí. Mlčím tedy.

Přichází důstojník, kouřové brýle, knír a zuby. Chytá mě za límec koženou rukou, ale Rika, která na chvíli zmizela, je zase tu, na naší straně pultu. Přes bílou halenu má jen tak přehozenou těžkou koženou bundu s chlupy dovnitř. Z její velké pusy se sype rychlý proud nesrozumitelné řeči. Důstojník zpozorní a vzá-pětí mě pustí. Odpoví Rice cosi rychlého a ironického a pak se natáhne přes pult, div že si na něj nelehne, a z regálu si podá plechovku piva Tuborg. Odcházíme s Rikou směrem k výtahu provázeni chechotem různó-vých maníků v nátělnících.

Vyjeli jsme výtahem až do nejvyššího patra. Dve-ře se samy otevřely. Nádraží dlážděné dřevěnými kostkami. Na kolejích chrochtá motorová lokálka. Jen je-den vůz. Nastoupíme. Držím se tyče a Rika se drží mé paže a pokládá mi hlavu na rameno, jako bychom spolu

chodili už bůhvíjak dlouho. Napadá mě, jak ji musí koustat ostré beraní chlupy pronikající její tenounkou halenou. „Nestarej se. Není to tak zlé,“ odpoví jaksi unaveně. Jedeme jen několik set metrů. Vláček zastaví u cedule s nápisem Spa.

Rika mě táhne k východu. Najednou jsme sami na štěrkovém nástupišti. Projdeme kolem několika spících dřevěných budov pomalovaných kdysi veselými, dnes oprýskanými nápisy a zastavíme se před závorou. V boudě chrápe voják. Rika nadzvedne závoru a jdeme dál. Několik málo luceren ozařuje opuštěnou lázeňskou kolonádu. Jdeme jako milenci pod bezlistými stromy a zamračeným nebem. Rika se chce líbat, já ani nevím, ale líbáme se bez dechu. Odněkud ji znám, to je jisté. Její prsy se do mě zabodávají jako meče.

„Co bude dál, Riko?“ ptám se.

„Nic. Tady budeš bydlet,“ řekne a ukáže hlavou k růžové verandě, na níž jsou vyloženy desítky dřevěných kavalců bez matrací.

„A co potom.“

„Žádné potom. Tak to prostě v Dánsku chodí.“

„A co moje práce o fasádách historicistních operních domů?“

„Tu si dej pod hlavu!“

„A čím se přikryju?“

„Půjčím ti pro začátek bundu.“

„Tak to zase ne. Ty si necháš bundu a já pojedu zpátky na Moravu.“

„Myslím, že voják u brány se už jistě probudil. A do Moldavy odsud žádný vlak nejezdí.“

„Ale tak, vážně!“

„Vážně. Nějak to tu přes den protlučeš. A večer můžeš... docházet za mnou dolů do Gejíru.“

„Jaký gejzír?“

„Ale vždyť víš,“ zasmála se sprostě, ale jaksi unaveně mile. „Ta kantýna se tak jmenuje. Gejzír.“ Znovu se zasmála.

„A co ten voják.“

„Voják, aha, ten v boudě u závory. S tím to domluvím.“

A byla pryč. Ani bundu mi nenechala.

42 Lehl jsem si na dřevěný kavalec. Pod hlavu jsem si dal svůj ambiciózní kompilát a až do rána jsem hleděl přes ozdobné žbrlení verandy na těžká válečná mračna táhnoucí nad Jutským poloostrovem.

„Na vyhlídku se jinak než lanovkou nedostanete. Cesta pro pěší se v zimě zřítila a lesem je to nebezpečné.“ Chlapík vypadal, jako by věděl mnohem víc, ale když se jej na nic neptali, nechal si to pro sebe, přehodil si cigarilo z pravého koutku do levého a odcházel šterkovou cestičkou v parku jako načuřený havran.

„Jdu koupit lístky,“ oznámila mu žena a ráznými kroky zamířila k pokladně z mramoru a skla.

„Já si ještě někam zajdu,“ řekl spíš pro sebe a odebral se na pánskou toaletu. Okénkem nad pisoáry se díval vzhůru, kde se na vrcholu hory tyčila věž. V odpoledním dešti vypadala jako hrozné sídlo temných mocností z pohádek. Opláchl si konečky prstů vlažnou vodou a vyšel do haly. Žena nikde. Jak jí to dneska slušelo v černém svetru s vlasy sčesanými dozadu, krátká sukně a vysoké boty, těžko by jí někdo hádal třicet let a dvě děti. Chvilí se procházel halou plnou neznámých lidí a pak zamířil ke dveřím s nápisem Cable Way.

Závěsná tramvaj již stála u nástupiště a nikde nikdo. Jen lana vedoucí skrz nedovřené lamelové dveře vzhůru až k černé věži. Vstoupil do kabiny. Rozhlédl se po své ženě. Sedělo jich tam sedm. Sedm žen v černých svetrech s vlasy sčesanými dozadu. Jejich tváře byly téměř totožné. Vysoká čela, hnědé, daleko od sebe

posazené oči, vykrojená ústa, mírně vysedlé lícní kosti. „Heleno,“ houkl plaše. Ani jedna se na něj nepodívala. Rozhlížel se jako ve snu, nic jiného než sen to nemohl být. Tu si všiml, že ty ženy nejsou úplně stejné. Tamhle ta ve třetí řadě u okna je úzkostná a přikusuje si horní ret. A ta úplně vpředu je krásná, ale jaksi už stará nebo co. A tady sedí dvě, jedna utrápená a zamyšlená, a druhá hledí tak jednoduše, snad až hloupě jako králík z kotce. A vedle té nepřístupné ženské hned přes uličku sedí takový mateřský typ, spokojená se svým tělem i se svým životem a duchem někde jinde, kde asi, no u dětí. A za ní, ano, tam si sednu, ta je bezradná jako já. Nervózně se dívá nahoru k černé věži a to místo vedle ní, to není prázdné sedadlo, to místo je přímo v jejím srdci, ta mě potřebuje. Zamířil na to místo. A vtom se ozval z reproduktoru vulgární hlas:

„Omyl, pane, omyl, ještě jste se nepodíval dozadu. Tam si sedněte. Ta je tu pro vás. Ta je z Dánska, copak si nepamatujete?“

Ohlédl se dozadu. Ano, byla mu povědomá. Ostatně jako všechny. Ale tahle rozhodně byla nejmladší. A jako by snad ani nebyla, ale byla, všechny byly. Oči jí svítily a ve tváři měla výraz nějakého sdíleného tajemství nebo hříchu. Bylo v ní cosi pouličního, cosi kočičího. Nevyřízený dluh. Jako by ji zapomněl někde ve fortně jednoho z těch mnoha činžáků, kam spolu chodili. Jako by ji navěky nechal trčet v jedné z těch pitvorných vináren s nezaplaceným účtem a s očima pro pláč nebo pro mlhu, z té mlhy vystoupila až teď po tolika letech. Kde jsi byla tak dlouho, holka, pořád tam, v té čekárně, a co jsi tam dělala celý ten věk, v tom Dánsku, které neexistuje? Minul tu svou, tu rozpačitou s volným místem v srdci, tu ženu, které příslušel a ona příslušela jemu,

a sedl si až úplně dozadu, a bylo mu dobře, jako kdysi v tom svinském režimu.

Lanovka se rozjela vzhůru. Jeho mladá žena se mu schoulila na klíně, konečně po tolika letech. Všechny ostatní vyhlížely jako turistky na výletě. Přišlo mu to až nemravné, taková intimita před tolika cizími, ale jak mohly být cizí...

Kabina se zastavila vysoko nad propastí a zmítala se na místě ve větru výčitek, ve větru hrozného hříchu, který se stal obsahem celého jejich života. Ostatní ženy v kabině byly netečné jako figuríny v muzeu madame Tussaud, jen ta jedna na jeho klíně se chvěla jako vyděšené zvíře, které ví, co ho čeká. Nedostižná vyhlídka se ztrácela v dešti.

KDE JSI BYL, ADAMĚ?

46

Pozdní léto. Na podmítnutém poli skotačí stíny sledované nahrbeným stínem starého muže. Chlapec Daniel se rozhlédl po krajině, která už každou chvíli měla zmizet. Srpen se nakláněl k září. Tehdy jsou klukovské duše posmutnělé. Škola se blíží. Do sešitů se budou linkovat okraje, zlé učitelky budou píchat špendlíky do nástěnek, bude ruština a občanská nauka a za rok přijedou ruské tanky.

Na mezi kvetly zvonky, slzičky panny Marie a chrastavce, bledě fialové měsíce, na které s oblibou sedají rudočerné můry. Dědeček vykročil dál po mezi a vnoučata běžela za ním. Daniel měl spadeno na sestřenici Lenku. Povalil ji do trávy a pral se s ní, a přitom sáhl na její malá holčičí prsa. Měl spadeno na varhany v kostele, rád by se schoval v lese stříbrných trubíc. V tichu modlitby by chtěl vytáhnout píšťalu z jejího důlku, fouknout do ní a písknout na celý kostel a narušit obřad. Měl spadeno na kameny, na krásné kameny do sbírky, miloval pyrity a kyzy a záhnědy i slídu palčivě se lesknoucí na slunci. Daniel měl spadeno na život a hledal nějaký samorost, který by vypadal jako člověk.

Došli až na konec meze, kde se svah náhle hroutil do hluboké rokle zarostlé nehezkými olšovými křovisky. Nedávno se tam ještě vyváželo staré haraburdí a věci k nepotřebě. Dědeček, starý farář, si sedl na okraj meze

pod šípkový keř a vyprávěl vnukům příběhy o králi Davidovi, a Daniel neposlouchal a ztratil se. Zašel příliš hluboko do rokle a zabloudil mezi starými kamny, postelemi, kostrami motorek a dřevými sudy od téru. Drát ukrytý v trávě se mu zakousl do lýtka jako zmije. Daniel vykřikl, ale nikdo ho neslyšel. Mamí! Báł se křičet víc, protože mezi olšemi se procházely jakési stíny dospělých lidí. Začalo se stmívat. Daniel pobíhal od jedné trosky ke druhé a něco mu šeptalo, že už dlouho nebude žít, že už se nikdy nedovolá těch, kteří si pod šípkovým keřem vyprávějí biblické příběhy. Rozsekl si botku o zubatý jazyk staré konzervy a voda z olšové mokřiny jej začala studit. Bahno se mu rozestupovalo pod nohama.

Byl opět srpen a opět se klonil k září. Pětatřicetiletý muž jménem Daniel šel se synem na procházku po mezi, která končí olšovou roklí. Dědeček, který mu kdysi vyprávěl příběhy o králi Davidovi, už mnoho let odpočíval pod mramorovým pomníkem a záhonem afrikánů a Daniel byl celým tím životem tak otrávený, že jej rozčilovalo i nevinné skotačení jeho syna. Ruské tanky už dávno odjely i rigoly po jejich pásech zarostly, ale celý život se propadal v jakousi hnilobnou šed' nesmyslných řečí a nesmyslné práce, které se mohou svatí na nebesích jen goticky pochechtávat. A my tady dole si všímáme hlavně toho, že ty rudočerné mûry na chrastavcích se spolu páří, a dívíme se, kde k tomu ještě berou chuť. Inu takové odpoledne, které je nejlépe zaspat a večer se jít opít.

Vešli mezi olše. Zafoukal vítr a slunce zastínil jediný bouřkový mrak. Kmeny stromů se ve zlomeném světle jevily kostlivé a zlé. Dna rokle nebylo možno dohlédnout. Danielův syn byl náhle pryč. Aby se tak ztratil

mezi těmi vraky. Daniel se brodil kalužemi a chvatně rozhrnoval keře. Půda se tu prudce svažuje, a kdoví co je tam dole. Konečně zahlédl světlou ostříhanou hlavičku nad drobnými ramínky. Chlapec dřepěl na bobku a něco vyhrabával z bláta. Copak to máš? Podivný kámen, velký asi jako dvě pěsti, a vůbec to není kámen, je to hlava, dětská lebečka s očima plnýma hlíny. Daniel ji vzal do rozechvělých rukou. Byla stejně velká jako hlava jeho syna. Tady je ještě něco. Dětské ruce mu podávají malou botku proseknutou na patě. Ještě teď tu bolest cítím.

Seděl na rozmáčené zemi sledován svým rozpačitým synem a pečlivě balil svou dětskou hlavu a modrou galoši do novin a ukládal je do aktovky. Co jiného s nimi měl dělat? Vzít je s sebou do hrobu? Temnota, která se po léta hromadila v jeho ztýraných játrech, se rozlila jako žluč po krajině jeho života.

„Kde jsi byl, Adame?“ zeptal se Hospodin.

A Adam musel říci popravdě: „Nevím, pane, nevím.“

„A proč se přede mnou skrýváš?“ otázal se Hospodin.

„Protože jsem nahý, pane,“ odpověděl Daniel a nebylo místa na světě, kam by mohl utéci.

Jsem snad poslední dělník z poslední směny? To jsem si myslel, když jsem procházel nekonečnými řadami plechových skříněk, jejichž dvířka povrzávala v průvanu. Za okny se válely trosky továrny, v níž jsem ještě před chvílí pracoval. A všichni jsou pryč. Odnесли si i zámky z petlic. Ve skříňkách zůstaly jen blednoucí prsaté fotografie ženských těl. Budou tam blednout ještě i v době, kdy se v těchto krabicích usídlí lišky a kuny.

Otrásla mnou zima a na předloktí se mi vyrazila husí kůže. Kdybych býval měl srst, asi by se mi zježila. Na lemu pecí, kde jsem ještě před chvílí házel lopatou žhavý koks, se rozbujely kopřivy, lebeda a zlatobýl. Křičí tam bažanti a já se ještě nestihl ani osprchovat. Pořád mám ještě po těle stíny černého prachu.

Vstupuji do umývárny. Je tu zima jako na Sibiři. Na podlaze se střídají černé a bílé dlaždice. Kdyby tak člověk mohl našlapovat jenom na bílé, nebo jen na černé, zkrátka mít svoji barvu. To jsem mohl jako malý kluk, ale teď jsou ta pole pro mé nohy příliš malá. Kdepak bychom na to dříve pomyslili, my chlapi s černými stíny na těžkých tělech s poslední cigaretou mezi rty. Valili jsme se do koupele v rachotu dřeváků a pantoflí napříč dětskými herními plány a bylo nám to fuk.

Suché růžice sprch trčí ze stropu. Trochu jsem se opozdil. Nahý chodím od sprchy ke sprše a bezvýsledně

otáčím porcelánovými kohoutky. V potrubí to občas zachrochtne a to je všechno. Konečně tu přece jen něco kape. Přímo ze stropu. Prasklinami na střeše se procezuje čůrek vody, který rozpouští omítku a v bohatých kapkách se snáší na moje ramena. Roztírám je po sobě a mydlím se malinkým mýdélkem v barvě kostní šedi, je na něm vytačen název naší továrny, jak se jmenovala ještě za komunistů. Ta voda nechutná špatně, je v ní cítit omítku. Celý se pokrývám řídkou omítkou spatlanou s naším podnikovým mýdlem a černou špínou. Budu mít výbornou kamufláž, když budu chtít, nikdo mě nerozezná od kusu obandážovaného potrubí.

Už jsem byl se svou fasádou téměř hotov, když jsem zaslechl v dálce mezi skříňkami pleskavé kroky bosých nohou. Tak vida, přece jen nejsem poslední, i když dole na rampě se už zelenají břízky vysoké jako dospělý muž. Jak jsme se jen, kamaráde, mohli tak opozdit, chtěl jsem zavolat, ale pomlčel jsem. Ty kroky totiž zněly podivně, lehce a přesně, jako by... No, jako by někdo kladl nohu vždy jen na...

Pak jsem ho zahlédl ve dveřích umývárny. Malý člověk. Jeho baculatá nožka se vešla akorát na jednu dlaždici. Chodil po bílých. Kdybych já mohl chodit po černých, nemuseli jsme se nikdy setkat. Malý člověk byl krásný jako dítě z reklamy. Měl hebkou kůži, plné tělíčko ještě s náznaky batolecích faldů. Kůžičku měl mléčně bílou, trochu do růžova, a vlásky se mu nad čílkem stáčely v rozkošném blondatém vlku. Postupoval soustředěně pod porcelánovými převisy umývadel a obratně se vyhýbal jejich sifonům. Obě ručičky držel ve výši obličeje. Jedna byla sevřena v pěst a v druhé svíral chromově se lesknoucí břitvu.

Myslel jsem si, že ji snad našel v některé ze skříněk, ale už od pohledu byla tak nová a čistá, s ostrím rovným jako paprsek, a celá umývárna se v ní tak dokonale zrcadlila, i já, chlap, na kterého kape. Ne, ne, tu nikde nenašel, touhle břitvou si žádný bájný proletář svůj pysk nedřel, tu si přinesl malý člověk s sebou na svět, tam z druhé strany.

Pořád mi ještě kapalo na karbid, když malý člověk vystoupil ze stínu posledního umyvadla a vykročil po bílých dlaždicích směrem ke mně. Byl ještě krásnější než z reklamy a ostří jeho břitvy bylo ještě rovnější než paprsek. Já se skutečně hrozně opozdil, a možná i schválně. Nevěřil jsem, že to tu zavřou, a ty, ty sis zase pospíšil, ještě to tu zkrátka není všechno opuštěno, vidíš přece, že jsem tu ještě já! Břítva po mně sáhla a rozťala mi kůži na stehně. Byla tak ostrá, že to ani nebolelo. Dal jsem se na útěk. Schovávám se ve skříňkách v šatně. Občas odtamtud musím vykopat lišku nebo kunu s celou rodinou. Většinou jsem tam sám, jenom s fotografiemi nestoudných žen. Práší se na mě a moje kamufláž je čím dál dokonalejší. Ale stejně nemám naději. Malý člověk je mi v patách a má výhodu, chodí jen po bílých. Abych mu unikl, musel bych se umět nějak omezit jen na ty černé. Ale protože jsem takové do nemožnosti přerostlé hovado, vždycky mu budu stát v cestě.

